

Vieremän keskustan palveluiden ja viihtyisyyden kehittämissuunnitelma

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

1

Tausta

Ylä-Savossa Iisalmen kaupunki sekä Lapinlahden, Vieremän ja Sonkajärven kunnat ovat yhdessä käynnistäneet kuntakeskustojen kehittämistyön. Työtä ennen kunnat ovat kartoittaneet paikallisilta asukkailta, yrittäjiltä, vapaa-ajan asukkailta ja muilta kunnissa vierailevilta näkemyksiä ja toiveita keskustaajamien palveluista. Tämä yli 1000 hengen näkemys tarjoaa mahtavan ponnahduslaudan kuntakeskustojen kehittämiseen.

Vieremä on vuonna 1922 perustettu, noin 3 700 asukkaan kunta Pohjois-Savon maakunnan pohjoisosassa ja se kuuluu Ylä-Savon seutuun. Pinta-alaltaan kunta on noin 973,35 km², josta vesistöjen osuus on 48,13 km². Vieremän eteläosat ovat järvimaiseman ympäröimiä, kun taas pohjois- ja koillisosat ovat karumpaa erämaa-aluetta.

Vieremän vieruskuntia ovat pohjoisessa Pyhäntä ja Kajaani, lännessä Kiuruvesi, etelässä Iisalmi ja idässä Sonkajärvi. Kunnan halki kulkee kantatie 88. Suurista kaupungeista Iisalmeen Vieremältä on matkaa 25 km, Kuopioon 110 km ja Ouluun 170. Lähimmät lentokentät ja juna-asemat löytyvät Kajaanista ja Kuopiosta. Vieremään pääsee myös vesiteitse: kunta yhdistyy Vuoksen vesireittiin ja se on vesireitin pohjoisin satama.

Suomessa Vieremä tunnetaan tehokkaasta maidontuotannosta: kunnassa tuotetaan neljänneksi eniten maitoa koko Suomessa. Kunnassa on elinvoimaista maataloutta, joka myös pitää kuntaa elävänä ja aktiivisena. Maatilojen määrä kunnassa on kuitenkin jatkuvasti ja tilakoot kasvaneet. Myös vanhusten osuus väestöstä kasvaa.

Vieremän kirkonkylä sijaitsee Vieremäjärven ja Murennusjoen läheisyydessä. Kirkonkylällä sijaitsevat suurin osa kunnan julkisista ja kaupallisista palveluista ja työpaikoista. Kirkonkylä onkin Vieremän suurin taajama.

2 Visio

"Vieremä on elävä ja viihtyisä maalaiskunta Ylä-Savossa. Vieremän valovoimainen tori houkuttelee vierailijoita myös kunnan ulkopuolelta. Kuntalaiset ovat aktiivisesti mukana kunnan kehittämisessä ja tapahtumien suunnittelussa."

3 Kehittämisen painopisteet

Suomen Aluetutkimus FAR on toteuttanut touko–heinäkuussa 2017 lisäaluesessa, Sonkajärvellä, Vieremällä ja Lapinlahdella kaksi kyselyä liittyen keskustajaajien kehittämistyöhön. Ensimmäinen kyselyistä on suunnattu kuntalaisille, kunnan vapaa-ajanasukaille sekä kunnassa kunnan ulkopuolelta asioiville ja toinen taas kunnassa toimiville yrittäjille.

Kyselyissä selvitettiin vastaajien näkemyksiä Vieremän palveluihin, viihtyisyyteen sekä tapahtumatarjontaan. Kyselyn tuloksia on käytetty inspiraationa kuntakeskustojen kehittämissuunnitelmassa. FAR:in kyselyn tuloksia käytettiin myös yhtenä inspiraation lähteenä marraskuussa 2017 toteutetussa keskustahackathonissa. Hackathonissa esille tulleita oleellisia kehitysalueita ovat yleisilmeen kohentaminen, torin kehittäminen, risukoiden raivaukset sekä infotaulujen lisääminen.

Vieremän kuntakeskusta koetaan kyselyn mukaan turvallisena ja siistinä, jossa esimerkiksi autopaikkojen riittävyys ja katuvalaistus ovat kunnossa. Palvelujen osalta kunnan vahvuuksia ovat riittävät peruspalvelut, kuten esimerkiksi apteekki, ruokakaupat, kirjasto sekä postipalvelut. MDI:n syksyllä 2017 tekemän kuntakyselyn tulokset tukevat FAR:in kyselyn tuloksia: kuntakyselyn mukaan Vieremän valttikortteja ovat mm. hyvät peruspalvelut, ihana asuinympäristö sekä kuntalaiset itse.

Vahvuuksien lisäksi Vieremältä kuitenkin myös löytyy kehitettäviä asioita. Viihtyvyyden osalta Vieremän heikkouksia ovat FAR:in kyselyn mukaan erityisesti kunnan ajanviettomahdollisuudet sekä teiden ja katujen kunto. Muita heikkouksia ovat esimerkiksi kevyen liikenteen väylien riittävyys sekä elinvoimaisuus ja vireys.

Kyselyyn vastanneiden mukaan kunnan viihtyisyyttä lisääisi erityisesti keskustajaajan yleisen ilmeen kohentaminen. Tämän lisäksi liikennejärjestelyiden ja torin kehittäminen sekä harrastusmahdollisuuksien lisääminen nähdään hyvänä viihtyvyyden lisäämisen keinona.

Keskustajaajan ilmettä saisi parannettua istutusten ja puistomaisuuden lisäämisellä sekä liikkeiden ulkoasun kohentamisella. Näiden lisäksi kunnassa tarvitaan perusinfra parannusta, kuten uusia roskikseja, vessoja ja penkkejä. Vaikka katuvalaistukseen ollaan FAR:in kyselyssä tyytyväisiä, niin toisaalta katuvalaistuksessa nähdään myös kehitettävää. Liikennejärjestelyiden osalta viihtyvyyttä parantaisivat teiden ja katujen kunnostus sekä kevyen liikenteen huomioon ottaminen.

Vieremältä puuttuu selkeä torialue ja toria tuleekin kehittää erottuvammaksi ja viihtyisämmäksi. Erityisesti Vieremän torille kaivataan penkkejä, istutuksia, kirpputoripöytiä sekä ajanviettomahdollisuuksia. Vieremän ydinkeskustan kehittämiseksi on olemassa kehittämissuunnitelma, joka sisältää myös tarkan suunnitelman torin kehittämisestä, mutta tätä ei ole vielä toteutettu. Kuntaan myös kaivataan lisää harrastusmahdollisuuksia.

Palveluiden osalta kunnan heikkouksiksi on mainittu kahvilan, ravintolan ja erikoisliikkeiden (mm. vaatekauppa) puute sekä heikot joukkoliikenneyhteydet. Palveluiden osalta toivotaan myös pidempiä aukioloaikoja esimerkiksi apteekissa ja pankissa. Vieremälle toivotaan myös lisää nuorisotilaa ja säännöllistä toimintaa nuorille. Joukkoliikenneyhteyksiä kaivataan kuntaan lisää: esimerkiksi linja-autovuorot kaupungin suuntaan ovat harventuneet.

Vieremälle toivotaan lisää nuorten ja koko perheen tapahtumia. Myös nykyisiä tapahtumia, kuten Meijerin montun lauluiltaa ja Kohisevaa kokkaa, tulisi uudistaa, jotta mielenkiinto tapahtumiin säilyisi. Tapahtumien koordinoimista tulisi myös lisätä ja päällekkäisyyksiä muiden kuntien tapahtumien kanssa vähentää.

Kyselyyn vastanneiden mukaan tapahtumien vaikutus Vieremällä nähdään hyvin positiivisena. Tapahtumien nähdään luovan alueelle positiivista imagoa, elävyyttä ja viihtyisyyttä. Lisäksi ne edistävät yhteenkuuluvuutta. Useat kyselyyn vastanneista vieremäläisistä yrittäjistä arvioivat, että tapahtumat näkyvät positiivisesti heidän liiketoiminnassaan esimerkiksi lisääntyneinä asiakasmäärinä. Suurin osa kyselyyn vastanneista yrityksistä Vieremällä ovat halukkaita osallistumaan tapahtumien ja paikkakunnan elävyyden kehittämiseen jatkossa muun muassa järjestelyjen, työpanoksen ja talkoiden muodossa.

Keskustajaajan kehittämissuunnitelmassa painotetaan edellä mainittuja Vieremällä esille tulleita kehittämistarpeita liittyen keskustajaajan viihtyvyyteen, palveluihin sekä tapahtumiin. **Erityisen suurella asemalla keskustan kehittämisessä on kunnan todellinen tahto ja halu ryhtyä kehittämistoimiin. Tässä tarvitaan yhteistyötä ja yhdessä tekemistä kunnan, kuntalaisten, yritysten ja muiden eri toimijoiden välillä.**

MITÄ HYVÄÄ

PALVELUT

- kirjastopalvelut
- apteekkipalvelut
- ruokakaupat
- postipalvelut
- kampaamo- /parturipalvelut
- sisä- jaulkoliikuntapaikat
- tietoliikenneyhteydet

VIIHTYISYYS

- turvallisuus
- paikoitustilojen riittävyys
- katuvalaistus
- siisteys
- liikennejärjestelyt
- esteettömyys
- kausikoristeet

MITÄ KEHITETTÄVÄÄ

PALVELUT

- joukkoliikenneyhteydet
- ravintolat
- kahvilat
- vaatekaupat
- muut kuin ruoka- ja vaatekaupat
- nuorisotilat
- nuorison harrastusmahdollisuudet

VIIHTYISYYS

- teiden ja katujen kunto
- ajanviettomahdollisuudet
- kevyen liikenteen väylät
- nähtävyydet
- tapahtumat
- elinvoimaisuus / vireys
- yleinen ilme ja viihtyisyys
- istutukset, puistomaisuus
- liikkeiden ulkoasu, vanhat röttelöt pois
- torin / torielämän kehittäminen

**MDI VALTAKUNNALLINEN
KUNTAKYSELY**
#MDIkuntakysely

Vieremän valttikortit:

- Hyvät peruspalvelut
- Ihana asuinympäristö
- Kuntalaiset
- Elinvoima

4 Tavoitteet

Suunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat käsittävät Vieremän keskustaajaman alueen. Viihtyisä ja elävä ympäristö koostuu monista tekijöistä sisältäen kaiken visuaalisesti havaitun ympäristön, jota havainnoidaan kaupungilla kuljettaessa. Tämä käsittää julkisen ympäristön (mm. torit, aukiot ja kadut), mutta toisaalta myös yksityisessä omistuksessa olevat rakennukset ja alueet. Viihtyisä kaupunkiympäristö luodaankin yhdessä kunnan ja yksityisten omistajien kanssa vaatien kummaltakin taholta yhteistyötä ja kiinnostusta keskustaajaman kehittämiseen.

Viihtyisä julkinen ympäristö käsittää muun muassa riittävän valaistuksen, kalusteet, istutukset, rakennetut pinnat, liikenteen, siisteyden sekä näiden jatkuvan huolehtimisen. Elävyyttä saadaan kunnassa asuvista ja vierailevista ihmisistä, jotka käyttävät palveluita tuoden elämää kadulle. Keskustassa tulee olla syitä, miksi sinne tullaan ja miksi siellä vietetään aikaa. Elävä ja viihtyisä kuntakeskusta houkuttelee myös ulkopaikkakuntalaisia vierailemaan ja asioimaan kunnassa.

Vieremän keskustaajaman kehittämisen tavoitteena on parantaa kunnan yleisilmettä ja luoda siitä viihtyisämpi ja houkuttelevampi asuinympäristö ja paikka tulla viettämään aikaa. Kuntakeskusta on tällä hetkellä melko hiljainen kello 17 jälkeen. Yhtenä suurena tavoitteena on torin uudistaminen ja kehittäminen kunnan olohuoneeksi, joka on elävä ja houkutteleva paikka järjestää tapahtumia ja viettää aikaa. Tapahtumia uudistetaan ja kehitetään, jotta ne kiinnostaisivat myös ulkopaikkakuntalaisia. Vieremälle kaivataan kuntalaisten lisäksi myös muita käyttämään palveluita.

Keskustan kehittämisessä huomioidaan Vieremän asukkaiden, yrittäjien ja kaupungissa vierailevien toiveet siitä, miten kuntakeskustaa tulisi parantaa. Nämä ovat tulleet esille FAR:in kyselyssä sekä keskusta-hackathonissa.

5 Toimenpiteet

ILME JA YMPÄRISTÖ

Siisti ja hyvin hoidettu ympäristö houkuttelee asukkaita ja kunnassa asioivia viettämään alueella aikaa asioiden hoitamisen jälkeenkin. Nykyisellään Vieremän ympäristö on melko karua. Erityisen tärkeäksi alueeksi on keskusta-hackathonissa tunnistettu Ouluntieltä kylälle johtava tie, koska tässä kohdassa ohikulkija havaitsee ensimmäisen kerran Vieremän: jos ympäristö on jo tässä kohden karua, ei kunnassa tee mieli vierailla.

Viihtyisyyden lisäämiseksi Vieremän keskustaan tulee lisätä istutuksia, kukkia ja puistomaisuutta. Esimerkiksi teiden varsille ja valopylväisiin voisi hankkia suurempia kukkakoristeita ja keskustaan istuttaa lisää puita ja pensaita puistomaisuuden lisäämiseksi. Pusikot ja risukot tulee raivata keskustasta ja satama-alueelta. Jokivarren alueen toiselle puolelle on tulossa paljon uusia omakotitaloja, joiden edestä risukot tulee myös raivata, jotta lammen ympäristö saadaan siistiksi. Nurmialueiden ja istutusten hoidosta sekä roskisten tyhjentämisestä tulee tehdä säännöllistä, eikä vain kertaluontoista toimenpidettä. Penkkejä ja roskiksia tarvitaan myös lisää keskustaan: näitä ei ole kyselyn mukaan tarpeeksi.

Keskustan viihtyisyyden lisäämiseksi myös ränsistyneiden julkisivujen ehostaminen (esimerkiksi linja-autoasema, huoltoasema ja Y-talo) on tärkeä toimenpide. Tällä hetkellä liikkeiden ulkoasua pidetään ankeana ja tunkkaisena.

Vieremän keskusta koetaan erityisesti talvisaikaan pimeäksi ja keskustaan toivotaankin valoja päälle yöllä ja valojen asentamista pimeille teille, kuten esimerkiksi Kirkkotielle. Teiden ja katujen heikkoon kuntoon on myös kiinnitetty Vieremällä huomiota: kuoppaiset ja huonokuntoiset tiet tulee päällystää.

Kevyt liikenne ja sen turvallisuus tulee ottaa paremmin huomioon kunnassa. Turvallisia kevyen liikenteen väyliä toivotaan lisää esimerkiksi Sotkahelmeen johtavalle tielle ja kantatie 88:lle Iisalmi–Vieremä välille. Ylinopeuksien hillitsemiseksi yhtenä keinona on laittaa hidastetöyssyjä (esimerkiksi Ponssentielle).

Yksi oleellinen heikkous Vieremällä on kunnollisen ja viihtyisän torin puute. Oulun yliopiston laatimassa kehittämissuunnitelmassa on tehty tarkka suunnitelma torin kehittämisestä, mutta tähän ei ole vielä kunnolla tartuttu. Torin aluetta tulee selkiyttää ja erottaa se paremmin ympäristöstä. Erityisesti torille kaivataan penkkejä, istutuksia, kirpputoripöytiä sekä kahvilaa tai jäätelökioskia. Lapsille torilla voisi olla esimerkiksi keinoja ja nuorille skeittiramppi. **Torin kehittämiseen tulee viipymättä tarttua sekä tehdä realistinen suunnitelma ja aikataulu torin kehittämisen mahdollisuuksista.**

Kuoppaisten ja huonokuntoisten teiden päällystäminen

-2019/2020-

Pusikoiden ja risukoiden raivaus (mm. keskusta, satama-alue)

-2018-

Valot päälle yöllä talviaikaan

-2018-

Lisää valoja pimeille teille, mm. Kirkkotielle

-2018/2019-

Ränsistyneiden julkisivujen ehostaminen

-2019/2020-

Torin kehittämiseksi realistisen suunnitelman ja aikataulun laatiminen

-2018/2019-

Keskustaan istutuksia, kukkia ja puistomaisuutta

-2018/2019-

Hidastetöyssyjä hillitsemään ylinopeuksia (esimerkiksi Ponssentielle)

-2019-

Keskustaan lisää penkkejä ja roskiksia

-2018/2019-

Nurmikoiden ja istutusten hoidosta sekä roskien tyhjennyksestä säännöllistä

-2018-

Lisää turvallisia kevyen liikenteen väyliä

-2019/2020-

5 Toimenpiteet

PALVELUT

Peruspalvelut ovat Vieremällä kunnossa. Palveluiden osalta Vieremälle kaivataan peruspalveluiden lisäksi uutta kahvilaa, ravintolaa ja erikoisliikkeitä (erityisesti vaatekauppaa) sekä tiloja ja toimintaa nuorille. Kyselyn mukaan nykyinen nuorisotalo ei ole tarpeeksi usein auki, joten tämän aukioloaikoja tulee mahdollisuuksien mukaan pidentää ja järjestää nuorisotalolla enemmän toimintaa nuorille.

Yksi toimenpide virkistää Vieremän keskustaa ja saada keskustaan lisää kahvila- sekä kauppapalveluita olisi pop up -konseptin kokeilu. Eri sesonkeina ja tapahtumien aikana voisi kokeilla pop up -kahviloita ja myymälöitä eri sesongin tai tapahtuman aiheen mukaan. Pop up -kokeilut vaativat selvitystä tiloista, joissa näitä voidaan pitää (tyhjät tilat, kontit, torille sijoitettavat myyntikojut) sekä aktiivista tiedotusta ja houkuttelevia tarjouksia yrittäjille kunnan puolelta. Tori voisi olla tulevaisuudessa myös hyvä paikka kahvilalle tai jäätelökioskille.

Harrastusmahdollisuuksia toivotaan kuntaan lisää. Esimerkkejä toivotuista parannuksista ovat jalkapalloilua ja muita pelejä varten keskustaan rakennettava nurmikenttä (esimerkiksi Lepokatin ympäristöön), pururadan kunnostaminen ja leventäminen, koirapuisto sekä venevalkaman sijoittaminen järven rannalle joen sijasta. Harrastusmahdollisuuksien osalta kunnassa tulee selvittää todelliset tarpeet uusille harrastusmahdollisuuksille ja osallistaa kuntalaiset mukaan suunnitteluun.

Nuorisotalon aikojen
pidentäminen
-2018

Nuorisotalolle enemmän
toimintaa nuorille
-2018-

Selvitys uusien harrastus-
mahdollisuuksien
tarpeesta ja toteuttamis-
mahdollisuuksista
-2018-

Pop-up -konseptin kokeilu
-2018/2019-

5 Toimenpiteet

TAPAHTUMAT JA MARKKINOINTI

Vieremällä toivotaan lisää uusia koko perheen tapahtumia ja tapahtumia nuorille. Esimerkkejä toivotuista tapahtumista ovat erilaiset liikuntatapahtumat, ja tempaukset. Liikuntatapahtumat voisivat olla esimerkiksi erilaisia leikkimielisiä kilpailuja, taaperoiden temppukoulu, urheilun extreme-lajeja, paintball-joukkueturnaus, kalastustapahtuma tai vetoluistelukisa. Urheilutapahtumien ohessa voisi saada vinkkejä eri lajien valmentajilta ja mahdollisuuden kokeilla eri lajeja. Liikuntatapahtumien lisäksi kuntaan toivotaan esimerkiksi erilaisia kulttuuritapahtumia (syksyllä Taiteiden yön -tyylinen tapahtuma), musiikkitapahtumia, torimyyjäisiä, grillausiltoja, kesätapahtumia, naisten iltoja, yleisöluentoja, osallistavia työpajoja, kirpputoritapahtumia ja kirkkotapahtumia..

Vanhojen tapahtumien uudistamiselle nähdään myös tarvetta, jotta mielenkiinto tapahtumiin pysyisi yllä ja tapahtumat kiinnostaisivat myös naapurikuntien asukkaita. Uudistusta kaipaaviksi tapahtumiksi on mainittu esimerkiksi Meijerin montun lauluilta ja Kohiseva kokka. Tapahtumia voisi uudistaa vaihtamalla juontajia ja järjestäjiä, jotta saataisiin uusia ideoita. Laulutapahtumissa toivotaan lauluvalikoiman uudistamista, ettei aina laulettaisi samoja lauluja.

Suurin osa kuntalaisista, vapaa-ajanasukkaista ja kunnassa asiovista kokee, että heillä on tarpeeksi tietoa paikkakunnan tapahtumatarjonnasta. Hyvinä tapahtumien tiedotusväylinä pidetään Vieremän kunnan internetsivua, paikallislehtiä sekä sosiaalista mediaa. Vapaa-ajan asukkaista lähes puolet pitävät hyvänä tiedottamisväylänä myös paperista kirjettä tai esitettä. Kunnassa kuitenkin toivotaan myös lisää tiedottamista tapahtumista ja tapahtumien markkinointia. Tapahtumien osalta kunnassa olisi hyvä pyrkiä siihen, etteivät tapahtumat olisi päällekkäin toisten tapahtumien kanssa.

Eri taajamien tapahtumien ei tulisi kilpailla keskenään, vaan tässä tulee tehdä yhteistyötä. Tapahtumia tulisi markkinoida aktiivisemmin kunnan lisäksi myös lähikunnissa. Yksi toimenpide tiedotuksen kehittämiseksi on laatia yhteinen seudullinen digitaalinen tapahtumakalenteri, josta näkyisivät kaikki seudun tapahtumat. Tämä voisi myös auttaa karsimaan tapahtumien päällekkäisyyksiä. Seudullista tapahtumakalenteria tulee kehittää yhdessä lähikuntien kanssa. Seudun kuntien tapahtumiin ja raveihin voisi myös järjestää yhteiskuljetuksia.

Tapahtumien järjestämisen ja kehittämisen tulee olla avointa kunnan sisällä ja kuntalaisilla olisi hyvä olla mahdollisuus osallistua suunnitteluun. Kyselyn mukaan yrittäjiä kaivataan tuotteineen myös tapahtumiin enemmän mukaan (esimerkiksi Kohiseva kokkaan). Tapahtumien suunnitteluun osallistumisen lisäksi kuntalaiset toivovat myös parempaa kuulemistä ja informointia yleisesti koko kuntaa koskevissa kehittämisasioissa. Kunnan kehittämistilaisuuksista tulee informoida kuntalaisia paremmin eri kanavien kautta ja osallistaa kuntalaisia aktiivisemmin mukaan suunnitteluun. Vieremän internet-sivulle voisi esimerkiksi tehdä Ideat-sivun, johon jokainen voi esittää kehitysideoita ja -toiveita, joita muut voivat kannattaa ja jatkojalostaa.

Infotauluja ja opasteita toivotaan Vieremälle enemmän. Esimerkiksi Vieremään johtavalle tielle voisi sijoittaa infotaulun muutama kilometri ennen kunnan rajaa sekä pohjoisesta että etelästä tultaessa, jotta ohikulkijat havaitsisivat Vieremän. Infotauluun voisi lisätä vetonaulan, kuten alennuskoodin, joka houkuttelisi ohikulkijoita kuntaan. Nähtävyyksien lähelle voisi sijoittaa opasteet ja infotaulut nähtävyyksistä.

Vanhojen tapahtumien uudistaminen (esim. Kohiseva kokka, Meijerin montun lauluilta)

-2018/2019-

Kuntalaiset mukaan tapahtumien suunnitteluun

-2018-

Uusien tapahtumien kehittäminen

-2018/2019-

Digitaalinen seudullinen tapahtumakalenteri

-2018/2019-

Yhteiskuljetukset tapahtumiin ja raveihin

-2018-

Yhteistyön lisääminen tapahtumien järjestämisessä

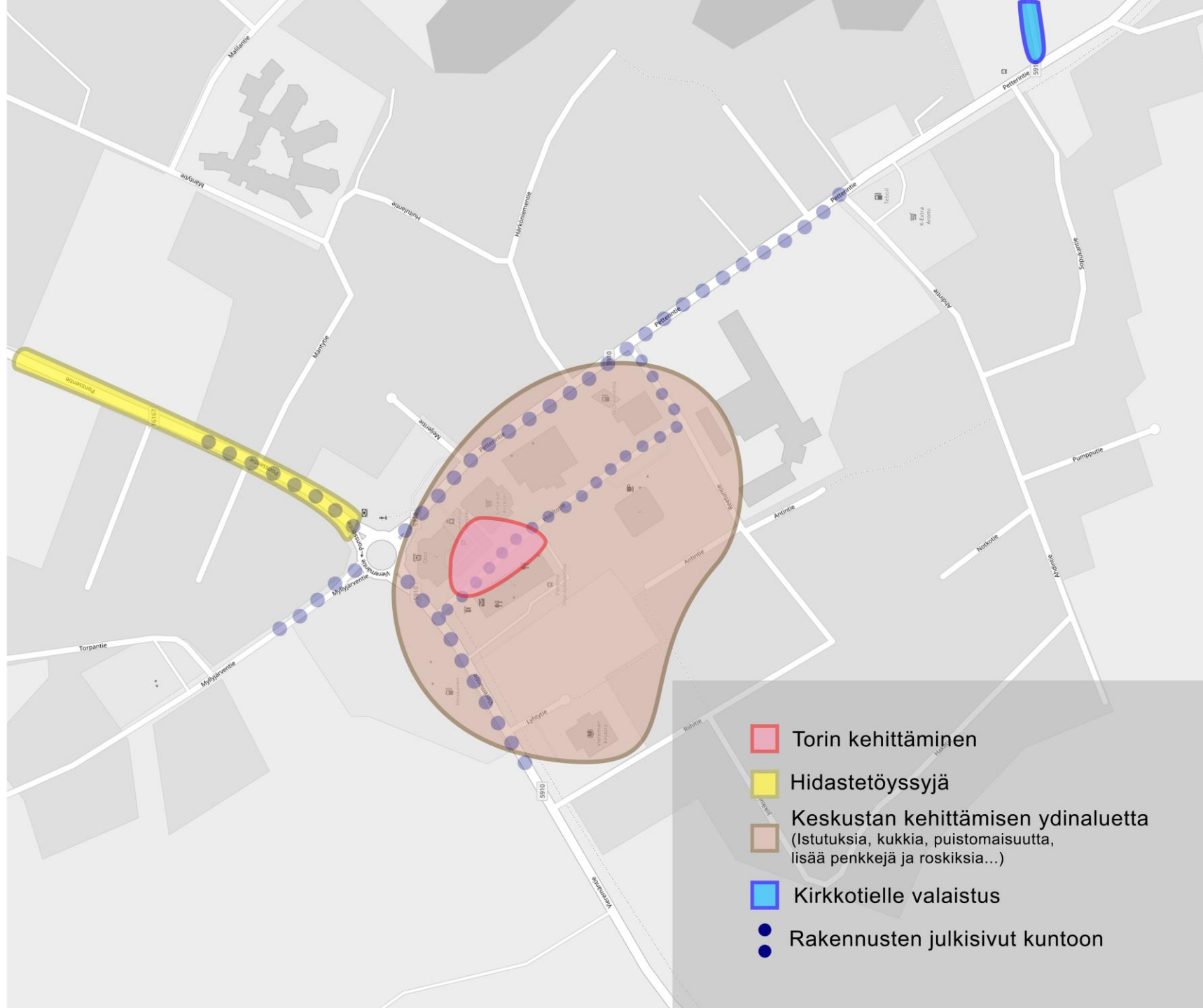
-2018-

Kuntalaisten informointi kehittämistilaisuuksista

-2018-

Nähtävyyksien lähelle opasteet ja infotaulut

-2018/2019-

Oli ilo!